

Reflex.-18.11.2023

Tomáš Vlach

Tomáš Vlach: Unaveni válkou. Hrozí Ukrajině konec americké pomoci?

Томаш Влах: Втомився від війни. Чи знаходиться під загрозою припинення американської допомоги Україні?

На думку автора статті Т. Влада, у Києві побоюються, що США можуть перекрити крани військової та економічної допомоги. Це тримає країну на плаву і водночас допомагає їй вистояти у війні з російським агресором. Візит спеціального представника США з питань економічної реконструкції України Пенні Прітцкер до Києва викликав певне занепокоєння у керівництва країни. Досить недипломатично вона запропонувала міністерствам і урядам потихеньку подумати, що робити, коли США натиснуть на гачок. П. Прітцкер зустрілась з Президентом Володимиром Зеленським, депутатами парламенту, американськими бізнесменами та представниками регіонів. За останні кілька місяців в американській громадськості суттєво зміцнилася думка, що США занадто сильно підтримують Україну в її захисті від російської агресії. Із початку вторгнення США надали Україні близько 120 млрд. дол. допомоги. Ймовірно, це одна з найвищих обсягів військової допомоги, наданої американцями з часів Другої світової війни.

<https://www.reflex.cz/clanek/komentare/121860/tomas-vlach-unaveni-vaalkou-hrozi-ukrajine-konec-americke-pomoci.html>

V Kyjevě se bojí, že by USA mohly přiškrtnout kohouty vojenské a ekonomické pomoci. Ta zemi drží nad vodou a současně jí pomáhá držet se ve válce proti ruskému agresorovi. Rizikové faktory jsou tři: válka v Izraeli, možný nástup republikánů do prezidentského křesla a rostoucí skepse veřejnosti.

Návštěva zvláštní vyslankyně USA pro ekonomickou obnovu Ukrajiny Penny Pritzkerové v Kyjevě vyvolala u vedení země mírné zděšení. Poněkud nediplomaticky totiž nadhodila, že by v kancelářích ministerstev i vlády měli pomalu přemýšlet, co dělat, když Spojené státy zatáhnou kohouty. „Na schůzkách se snažila předestřít představu, co by bylo, kdyby tu nebyla americká pomoc. Co je třeba příští rok udělat, aby to v takové situaci ekonomika vydržela. A to všechny úplně rozhodilo,“ cituje portál Ukrajinska Pravda svůj zdroj z vlády.

Pritzkerová se setkala s prezidentem Volodymyrem Zelenským, s poslanci, s americkými byznysmeny i představiteli regionů. „Hlavním tématem schůzky bylo kdo a co překáží úspěchu,“ komentoval to šéf americké obchodní komory na Ukrajině Andrey Gunder. Podle jiných pozorovatelů ale není třeba bít na poplach. „Nedá se říct, že by od ní zaznělo nějaké poselství, že pomoc nebude,“ říká zdroj Ukrajinské pravdy. „Prostě jen má přísný přístup jak je zvyklá z byznysu a chce nám pomoci. Představme si, že tu podpora Západu není, tak co budeme dělat, abychom přečkali i v nových podmínkách?“ dodává. Její slova rezonovala i kvůli tomu, že americká pomoc je nyní Kongresem blokována. Americký zákonodárny sbor s současné době

licituje o rozpočtu ačkoli senátoři na poslední chvíli našli cestu, jak zajistit financování státu, vojenská pomoc Ukrajině a humanitární pomoc Palestincům šly stranou. Mimo jiné i kvůli hodně nepřátelskému naladění části republikánů do těchto sfér investovat. Únava, neshody, korupce

Právě sem mířila Pritzkerová. Již mnohokrát bylo napsáno, že příští rok čekají USA nové prezidentské volby a směna demokratů za republikány není nepravděpodobná. Sice ještě neproběhly republikánské primárky, už teď je ale jasné, že největší šance chopit se prezidentského křesla má Donald Trump, který dává opakovaně najevo, že by válku na Ukrajině nejraději okamžitě zastavil. Oproti tomu stárnoucí Joe Biden vůbec nevyvolává dojem, že má situaci pod kontrolou. A že vydrží alespoň do konce voleb, nemluvě už o konci mandátu, kdy mu bude 85 let. Také u americké veřejnosti za posledních několik měsíců výrazně posílil názor, že Spojené státy příliš podporují Ukrajinu v její obraně před ruskou agresí. Ukazuje to průzkum společnosti Gallup, přičemž znepokojivý je vzrůstající trend. Při říjnovém dotazování toto stanovisko zastávalo 41 procent dotázaných, zatímco v červnu to bylo jen 29 procent.

Halasně ohlášená jarní ofenziva, z níž nebylo nic, korupce a některé nadnesené požadavky Kyjeva nijak důvěryhodnost nezvyšují. Navíc se začínají objevovat spory uvnitř ukrajinského vedení, skřípe to mezi týmem Zelenského a armádou. Náčelník generálního štábu Valerij Zalužnyj v článku pro The Economist varoval před patovou situací na frontách a požádal i zásadní přezbrojení armády, Zelenskyj reagoval tak, že situace je nelehká, o žádný pat nejde a pokračování dosavadního úsilí přinese výsledky. Přitom americká pomoc je pro Ukrajinu naprosto klíčová. Celkově už USA od začátku invaze poskytly Ukrajině pomoc za zhruba 120 miliard dolarů. Jde zřejmě o jednu z nejvyšších vojenských pomoci Američanů od druhé světové války, i když srovnávání je složité jednak kvůli rozdílné hodnotě měny, tak kvůli podmínkám. Například v Afghánistánu bojovali Američané přímo a utratili za válku takřka bilion dolarů, tedy desetkrát víc. Zde je situace rozdílná - bojují Ukrajinci a USA je jen podporují. Z uvedených 120 miliard šlo 44 miliard na přímou vojenskou podporu jako třeba výstroj a vybavení. Teď žádá Bidenova administrativa 61 miliard na vojenskou i ekonomickou podporu současně. Oproti tomu pro Izrael navrhuje Bílý dům 11 miliard.

Kapitulace nebo evropské probuzení

Představa republikánů reprezentovaných novým lídrem většiny ve Sněmovně reprezentantů Mikem Johnsonem je dát Izraeli 14,3 miliard a učinit tak prostřednictvím zákona odděleného od pomoci Ukrajině. Dle amerických médií jeho návrh sice nemá šanci na úspěch, určitý trend do budoucna to ale signalizuje. I v případě vítězství Trumpa nebo kohokoliv jiného z republikánů se Ukrajina nemusí obávat nejhoršího. V praxi svoje činy na rozdíl od předvolební rétoriky mírní každý politik. Obavy, že Trump zastaví pomoc pro Ukrajinu existovaly už při jeho nástupu do funkce v roce 2017, nic takového se ale nestalo. Rovněž cirkulovaly černé scénáře, že Trump začne stahovat americká vojska z Evropy. Ani tady se nic nestalo, nedošlo ani k zákulisním dohodám o Krymu či Donbasu a americká pomoc pokračovala plynule dál.

Dá se samozřejmě přepokládat, že republikáni budou vnímavější k pomoci Izraeli a upraví trochu vzájemný poměr, který nyní činí šest ku jedné ve prospěch Ukrajiny. Je třeba také vyčkat, jak se konflikt na Blízkém Východě bude vyvíjet a zda se do něj nezapojí třeba ještě libanonský Hizballáh či někdo další. Obecně ale mají USA v této oblasti dobře obšlápnuté cestičky včetně neformální domluvy s Rusy v Sýrii o neprovokování a neútočení, navíc disponují

velkou odstrašující konvenční silou. Pokud se pomoc USA Ukrajině zredukuje, je tu ještě Evropa. Zdvojnásobení podpory ohlásilo Německo. Namísto dosud plánovaných čtyř miliard eur poskytne osm miliard. Stále se však jedná o objemy zhruba pětinové až čtvrtinové oproti pomoci americké a v této podobě by to situaci nezachránilo. Němci navíc nechtějí riskovat a s ohledem na historické reminiscence jsou málo ochotní dát zbraně, které Ukrajina skutečně potřebuje – třeba rakety Taurus schopné zasáhnout Krymský most, což je jedno ze strategických přání Ukrajiny. Ukrajina by v případě snížení objemu pomoci musela hledat řešení – buď se držet vlastními silami, což po letech válčení není lehké. Další verze předpokládají mírovou dohodu i za cenu ústupků, nebo by – v rámci vlastní bezpečnosti – musela pořádně zabrat Evropa.